

Tillväxtlagren syns på den platta sidan av kräftstenen.

Kalcium däremot måste tillföras utifrån till kräftdjuren. Arter som lever i saltvatten får lätt tag på kalciumsalter från det omgivande vattnet, och kan omsätta det direkt till uppbyggnaden av det nya skalet.

Kräftstenen är ett komplex bestående av protein och kitin som binder kalcium. Tiden före hudömsningen byggs kräftstenarna upp med dagliga tillväxtlager och når sin maximal storlek precis före ömsningen.

Hudömsningen

Steroidhormonet ecdyson sätter i gång hudömsningsprocessen hos leddjuren. I och med att den startas, bryts det gamla skalet ned hos kräftan. Kitin och kalcium frigörs och tas sedan upp vid bildningen av det nya skalet.

Också kräftstenen kitin-protein-kalcium-komplex löses nu upp, och kalcium och kitin tas upp av blodet och transporteras ut till hudens kitinbildande celler.

Medicinskt bruk och prydnader

I äldre medicin användes kräftstenarna, då benämnda *lapides cancrorum*, hela eller i pulverform mot många sjukdomar.

Enligt den gamla signaturläran, så botades en krämpa med ett läkemedel av liknande utseende som den sjuka kroppsdel. För att bota ögonåkommor som smolk i ögat kunde man lägga en hel kräftsten under ögonlocket, i hopp om att tårflödet skulle skölja bort smolket. Ännu in på 1920-talet kunde svenska läkare se sviter efter dylika behandlingar, då stenarnas kanter stundtals kan vara vassa.

Kräftstenarna kunde också användas som prydnadsföremål.

Sidansvarig: Ulf Jondelius, Professor
Ulf.Jondelius@nrm.se